

pénzügyi tanácsos, Pálffy József dr. árvaszé-
ki elnök, Skultéty Sándor főkönyvvivő, Vá-
radi Jenő alszámvevő, Bokor Adolf, Funák
Károly, Déry Béla, Holtzer Aladár, Holtzer
Tivadar, Kiss Arnold, Landesberg Mór, Li-
geti Béla, Obláth Lipót, Rósa Izsó dr., Vaj-
da Béla, Végman Ferenc dr. és Wagner
Gusztáv bizottsági tagok. A jegyzőkönyvet
Gera József dr. osztályjegyző vezette.

A képviselőház ülése.

(Tisza miniszterelnök elmondotta a román
tárgyalások részleteit, valamint nyilatko-
zott a kormány álláspontjáról e kérdésben.)

(Saját tudósítónktól.) Nagyjelentő-
ségű volt a mai nap a magyar parlament-
ben, azzá tette Tisza István gróf nagy be-
széde, amelyben őszintén föltárta a román
tárgyalás részleteit. A legjobb időben tet-
te meg a miniszterelnök, hogy nyilvános-
ságra hozza a béketárgyalás pontjait és
általán a kitűzött célokat, mivel hetek óta
annyi rágalmat szórtak a miniszterelnök
felé, amennyit csupán Magyarországon le-
hetséges, — nálunk, ahol a gyűlölet és vak-
ság a gonoszkodás útjára söpri az embe-
reket. Láthatja ez ügyben mindenki, te-
hát még az ellenzék is, hogy Tisza István
gróf a magyar szupremáciát, a magyar
békét és a magyar állam fejlődését tekin-
tette, minden egyéb csupán út volt a ki-
tűzött cél keresztülvitelére.

Tisza István gróf beszédében többek
közt ezeket mondta:

— Alkalmam volt már kifejtetni állás-
pontomat. Abból a nagy igazságból indultam
ki, hogy *a magyar nemzeti állam az ország nem magyar ajku lakóival való testvéries egyetértésben keresi a maga jövőjét.* Az állam nemzeti jellegének fentartása mellett az ország idegenajku polgárainak jogos érdekeit és jogos törekvéseit támogatja. Történnie kell ennek az egyenlő jogosultság és testvéries érzés alapján, mert csak ez a kettő teremtheti meg a nem magyar ajkuak jólétének összes előfeltételeit és azt a légkört, amelyben jól érezhetik magukat és meg lehetnek elégedve. Ez azonban nemcsak a magyar nemzeten, hanem az idegen ajku polgártársakon is mulik, nekik kell törekvéseiket a nemzeti állam létfeltételeivel úgy összhangba hozni, hogy ezzel megalapozzuk jövőjüket. Az összhangnak ez az előfeltétele megvan az ország idegen ajku polgárainak többségénél, de a románok nagy része még a bizalmatlanság álláspontján van.

Ez a beszéd csak világos. Tisztát méltatlanul támadták, gyanúsították, ismét. Dehát ez már így van nálunk.

A képviselőházat ma március 2-ig elnapolták. A legközelebbi ülésen a tengerhajózási társaságok szerződéseit fogja a képviselőház tárgyalni, ennek elintézése után pedig Tisza István miniszterelnöknek a román paktum ügyében tett előterjesztéséről indul meg vita. Március elején beterjeszti a jövő évi költségvetést Teleszky János pénzügyminiszter és a képviselőház legközelebb tárgyalás alá kerülő törvényjavaslata ez lesz. Ha a bizottságok hosszabb ideig tárgyalják a költségvetést, akkor a polgári perrendtartást veszik elő. Áprilisban hosszabb szünet lesz a delegációk ülésezése miatt.

AZ ÜLÉS.

Beöthy Pál elnök háromnegyed tizenegy órakor megnyitja az ülést. Szász Pál előadó beterjeszti a mentelmi bizottság jelentését Sümegei Vilmos képviselő ügyében, akit tegnap rendzavarás miatt a mentelmi bizottsághoz utasítottak. A bizottság azt indítványozza, hogy Sümegei jegyzőkönyvi megrovásban részesítsék. A Ház a bizottság indítványát elfogadja.

Az elnök jelenti a Háznak, hogy Bujanovics Gyula sürgős interpellációra kér engedelmet és hogy ő arra az engedelmet megadta.

Következik a napirend, a választókerületek új beosztásáról szóló törvényjavaslat harmadik olvasása. A Ház a javaslatot harmadik olvasásban is megszavazza.

Az elnök bejelenti, hogy a következő ülés napirendjére vonatkozóan csak a miniszterelnök mai beszéde után fog indítványt tenni.

TISZA A ROMÁN TÁRGYALÁSOKRÓL.

Bujanovics Gyula kérdi a miniszterelnöktől, nem tartja-e elérkezettnek az időt arra, hogy a románokkal folytatott tárgyalásairól a Házat tájékoztassa?

Tisza István gróf miniszterelnök: A lapokból már köztudomású, hogy a román nemzetiségi párt vezérferfiival folytatott tárgyalások véget értek. Nehezen vártam, hogy elérkezzék ez a pillanat és végre csupaszon, szárazon előterjesztett tények alapján ítélhessen a közvélemény eljárásom fölött és ama nagyhangú vádak fölött, amelyekkel engem e tekintetben illeltek.

Föladatam az, hogy minden részletben megismertessem a kormánynak az összes kérdésekben elfoglalt álláspontját. Hogy az alapelvek körül kifejtsem álláspontomat, az állól fölmentve érzem magam, mert három évtizedes multam után fölöslegesnek tartom bizonyítani, hogy az alapelveket illetően nekem is az a véleményem, ami minden magyar embernek a véleménye.

A minap igen érdekes eszmecsere volt itt a Házban köztem és Apponyi Alibert gróf között és akkor is alkalmam volt kifejtetni álláspontomat. Abból a nagy igazságból indultam ki, hogy *a magyar nemzeti állam az ország nem magyar ajku lakóival való testvéries egyetértésben keresi a maga jövőjét.* Az állam nemzeti jellegének fentartása mellett az ország idegenajku polgárainak jogos érdekeit és jogos törekvéseit támogatja. Történnie kell ennek az egyenlő jogosultság és testvéries érzés alapján, mert csak ez a kettő teremtheti meg a nem magyar ajkuak jólétének összes előfeltételeit és azt a légkört, amelyben jól érezhetik magukat és meg lehetnek elégedve. Ez azonban nemcsak a magyar nemzeten, hanem az idegen ajku polgártársakon is mulik, nekik kell törekvéseiket a nemzeti állam létfeltételeivel úgy összhangba hozni, hogy ezzel megalapozzuk jövőjüket. Az összhangnak ez az előfeltétele megvan az ország idegen ajku polgárainak többségénél, de a románok nagy része még a bizalmatlanság álláspontján van.

TISZA ÉS A ROMÁNOK.

Ez indított már évtizedekkel ezelőtt arra, hogy minden alkalommal igyekezzem keresni a megértést és összhangot az ország románajku polgáraival. Éppen a nyelvhatáron a jó szomszéd szíves jó viszonya köt a románajku polgárok százaihoz, vagy talán ezreihez. Kerestem ezt nem csupán a magánéletben, de a helyhatósági életben is. Már a kilencvenes években volt alkalmam erről a nyilvánosság előtt is nyilatkozni. Hasonló érzelmeknek adtam kifejezést a románok egyik egyházi ünnepén is. Goldis püspök installációja alkalmával.

Tíz évvel ezelőtt, amikor ugyanezt az állást töltöttem be, mint ma, szintén előkészítő munkát végeztem ezen a téren, de csak

most jutottam abba a helyzetbe, hogy az eszmecsereket megkezdhessem. Rossz szokásomhoz képest évtizedek óta következetesen ugyanazt hirdetem ezekben a kérdésekben. Természetes, hogy mikor újra reám hárul a föladat, hogy a nemzet jövőjén dolgozzam, teljes odaadással láttam hozzá a munkához, hogy kiküszöböltessek az ellentétnek és bizalmatlanságnak minden oly momentuma, amely ma még választófal a magyarság és a románok közt és amely végzetesen megzsibbasztja az e hazában élő románok helyzetét.

Már kormányra lépésem előtt az akkori miniszterelnök tudtával és helyeslésével kezdtem meg a személyes érintkezést. Megkérdeztem Mihályi Tivadar képviselőtársamat, nem volna-e mód rá, hogy közelebbről megismerkedhessem a románok panaszaiival és óhajtaival? A fölcszólítás visszhangra talált és már a mult év március havában kezdődött meg a tárgyalás köztem és a román nemzeti komité három tagja közt. Ezeket az eszmecsereket folytattuk kormányra lépésem után is. Október, december és január havában ismételtan tanácskoztunk. Mindig ugyan annak az elvi alapnak változatlan föntartásával tanácskoztunk, mert az elvi keretek adva voltak és csakis ennek az alapnak sértetlen föntartásával tartom lehetőknek a meg egyezést.

Az igazság érdekében el kell ismernem, hogy a román urak részéről oly követelések, melyek a nemzeti állam érdekeivel ellentétben állottak volna, csak igen szűk keretben jelentkeztek. Bizonyos garanciát követeltek arra, hogy a román vidéken román tisztviselők legyenek és hogy bizonyos számú kerületben a választók többsége román legyen. Ami az első követelést illeti, mindjárt vissza-utasítottam. Nagyon óhajtom, hogy a román intelligencia részt vegyen a közéletben és hogy a hatóságok a néppel annak anyanyelvén érintkezzenek, de a magyar közszolgálat egységén nem lehet részt venni azzal, hogy bizonyos területen külön csoportja a tisztviselőknek alkalmaztassék.

A KERÜLETEK.

Ami a kerületek kérdését illeti, akkor már meg volt alkotva az új választójogi törvény és így nyilvánvaló volt, hogy a román nép kulturális hátramaradottsága következtében nem fog annyi kerületben többségre jutni, mint a hogy a román urak kívánták. Már akkor tudtuk, hogy a román többségi kerületek száma semmi esetre sem fogja elérni a harmincat. Most már tudjuk, hogy körülbelül huszonhét ilyen kerület lesz. Arról azonban, hogy az illető kerületekben milyen pártállású képviselők választassék meg, köztünk még csak szó sem volt. Teljesen a választók dolga, hogy kit válasszanak meg képviselőnek.

A mandátumok dolgában nem volt tehát semmi paktálás és ki kell jelentenem, hogy semmiféle személyi aspirációnak kifejezést nem adtak a román urak és egyes állások betöltése még csak szóba sem került köztünk. Megbeszéléseink a részletkérdések egész sorozatára terjedtek ki: ezekre nézve részletesen kell tehát ismertetnem az anyagot és a kormány által elfoglalt álláspontot, bizonyos jevyzetek alapján, mert valahányszor összeültünk, mindannyiszor papírra tettem azt, amit mint a kormány álláspontját az urakkal közöltem és e följegyzéseket nekik is rendelkezésükre bocsátottam. Így módon elejét vettem annak, hogy tévedések történjenek és bár jóhiszeműleg, félreértsenek.

A VITÁS PONTOK.

Abból indulok ki, hogy ha sikerül megnyugtanni a románokat, a nemzetiségi párt oly határozatot hoz, hogy programjából kiveszi mindazokat a kérdéseket, amelyek a magyar nemzeti politikával össze nem egyeztethetők.

A kérdés első csoportja a sajtóra és a társadalmi szabad mozgására vonatkozott. Kijelentettem, hogy magától értetődik, hogy az ország minden polgársága egyenlő jogokat élvez; a románok politikai pártot alkothatnak s egyenlő elbánás illeti meg őket a sajtó, az egyesületi és a gyülekezési jog terén a kormány szívesen fogja venni, ha a

A mai ülésről ez a tudósítás szól: